

Kelemen Béla főispán akciója az új kórház építéseért.

— A királyi pár őszi látogatásakor legyen az alapkövetétele. — A belügyminiszter leirata az új kórház ügyében. —

(Saját tudósítónktól.) Dr. Kelemen Béla főispán terjedelmes tanulmányának beillő átiratot intézett kedden a kórház ügyében dr. Somogyi Szilveszter polgármesterhez. Az átirattal a főispán alapos előmunkálatok után új és sikeresnek ígérkező akciót indít meg az új városi kórház felépítése érdekében. Közli az átirat Wekerle Sándor belügyminiszternek a főispánhoz legutóbb intézett leirátát, amely szerint Szeged az új kórház építésénél a legmesszebb menő erkölcsi és anyagi támogatáson túl államségélyben is részesülne. Az új kórház alapjait a királyi pár őszi látogatása alkalmával helyeznék el. A polgármesterhez intézett átiratában a következőket mondja a főispán:

Mindenkor nagy súlyt fektettem arra, hogy városunkban első sorban a közegészségügyi intézmények fejlesszenek. A kórház felépítése, a csatornázás és vízvezeték létesítése azok a feladatok, amelyeket véleményem szerint az egész lakosság együttes érdekéből minden egyéb közhasznú alkotást megelőzően teljesítenünk kell. Korábbi főispáni működésem idejéből ismerem az új kórház építésének előzményeit és mint Szeged város II. kerületének országgyűlési képviselője népgyűlésen is szorgalmaztam a kórház építésére vonatkozó közgyűlési határozatok végrehajtását. Tudva azt, hogy Tóth János v. b. t. t. öngyméltósága a legteljesebb jóindulattal karolja fel a magyar Alföld közegészségügyi érdekének szolgálatát és nagy előszeretettel, készségesen támogatja Szeged polgárságának közérdekű törekvéseit, az ő belügyministerségének ideje alatt hosszabb, indokolt előterjesztést intéztem a kir. belügyi kormányhoz, melyben kértem abbéli elhatározását, hogy a sz. kir. város által kijelölt területen, a Korb Flóris építész által készített, jóváhagyást nyert tervek szerint Szegeden állami kórház építtessen.

(A főispán felterjesztése a kórház ügyében.)

Felterjesztésemben hivatkoztam arra, hogy Magyarország a hivatalos adatok, de köztudomás szerint is mostohán van ellátva kórházakkal és állami érdekét képez, hogy a szenvedők részére a gyógyuláshoz a segítség minden eszközével rendelkező intézetek kellő számban használatra készen álljanak. Állami kórház helyül Szegedet ajánlottam azért, mert a magyar állam fentartó ereje a magyarság, ennek gyökere pedig az a nép, amely az ősi Pusztaszer vidékén települt le és ezer év minden viharán át magyar maradt, az a nép, amely a nagy magyar Alföldön lakik; első sorban tehát a magyar Alföldnek kell megadni minden eszközt, ami életterének megőrzésére szükséges. Fokozott állami érdek ez a mi időnkben, amikor a most dúló háboruban a legnagyobb veszteséget a magyarság szenvedte. A magyarság ne legyen kénytelen közegészségi, népjóléti és általában állami intézetek után nemzetiségi vidékre vándorolni, hanem ellenkezőleg a nem magyar anyanyelvű honpolgárok közöttük találják meg azokat az intézményeket, amelyekre fejlődésük érdekében szükségük van.

A magyar Alföldnek s általában a Dél-vidéknek természetes és évszázadokon keresztül fejlődött középpontja Szeged, 120.000 lakosával az országnak Budapest után legnagyobb és legnépesebb városa. Különösen azért is ajánlottam az Alföldön már nélkülözhetetlen, nagyszabású állami gyógyintézet székhelyül Szegedet, mert a kivitelre telje-

sen kész tervek állanak rendelkezésre, úgy, hogy az építés késedelem nélkül, azonnal megkezdhető.

Vázoltam ezután a jelenlegi kórház siralmas, szegényes állapotát és röviden ismertettem a Korb Flóris építész, az ország egyik legkiválóbb kórházépítő szakemberének terveit, amely tervekért a drezdai egészségügyi kiállításon a gazdasági kivitelért nyert elismerést, jeleztem, hogy az előmunkálatok annyira készek, hogy a kivitelre az árlejtést késedelem nélkül ki lehet írni, hogy az építést házilag megkezdni lehet.

A kórház építésének és fentartásának pénzügyi vonatkozásai tekintetében a következő adatokat csoportosítottam:

a) Ha a város építi fel a kórházat, úgy kétségtelen, hogy a város a beruházáshoz nagyobb állami segélyre számíthat; ebben az esetben az állam háztartását terhelné a segélyül adott tőke, továbbá a vagyontalanok után fizetett napi ápolási díj.

b) Ha ellenben a város által már kijelölt 25 hold területen állami kórház épül, okszerű beruházással és házi kezeléssel jelentékeny megtakarítás érhető el. Ennek mértékére nézve a városi kórház legutóbbi kísérletének eredményéből felemlíthetem, hogy a maximális áránál 20 százalékkal értékelés mellett 7031 korona értéket képviselő termeszterményeket öt holdas kísérleti területen 2716 koronáért állították elő az 1917 évben, tehát a háborús munkabérek mellett, ami — dacára, hogy a termés egy részét a víz elpusztította — így is 4314 korona megtakarításnak felel meg. A kórház helyül kijelölt területen 13—15 hold fog gazdasági műveléshez rendelkezésre állani a sétatereken kívül; ez a terület bőven elegendő ahhoz, hogy a kórházat még kifejlesztés után is ellássa konyhai terményekkel és a szükséges fakarmánnyal, de a célra közlegelő és terjedelmes bérföldek is rendelkezésre állanak.

c) A jobb módúak elhelyezéséhez tervbe vett külön pavillon, továbbá a rendes pavillonok külön osztályai olyan bevételeket biztosíthatnak, amelyek a beruházási tőké törlesztését fedezik. Husz külön szoba minimális napi tíz korona ár mellett is 360 ápolási napot számítva évenként 72.000 korona bevételt jelent.

Ezen érveléssel javasoltam, hogy Szegeden az állam a meglevő Korb-féle tervek szerint állami kórházat építsen inkább, mint magas államségélyt adjon a város közönségének városi kórház építéséhez.

(Wekerle a szegedi kórházról.)

Az állami kórház létesítése érdekében tett ezen felterjesztésem elintézéséül Wekerle Sándor m. kir. miniszterelnök, belügyminiszter ur a következő leiratot intézte hozzám:

Szegeden új kórház létesítése tárgyában tett előterjesztésére értesitem Meltóságodat, hogy a legteljesebb mértékben méltánylom azokat az okokat, amelyekkel Meltóságod az új kórház létesítésének szükségességére rámutat.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a kórházak hivatása a szorosan vett, betegellátáson kívül a székhelyül szolgáló város lakossága egyéb egészségügyi érdekeinek előmozdítására is kiterjed. Ennélfogva kívánatos, hogy úgy a kórház, mint a vele összekapcsolható intézmények (járványkórház, fertőző betegségek elleni küzdelem, megfigyelő, fertőtlenítő intézet, mentő szolgálat stb.) a város tulajdonában és hatásköre alatt maradjanak.

Ezért előnyt kell adni annak a megoldásnak, hogy a kórház törvényhatósági jelleggel birjon s állami kórház csak ott létesít-

tessék, ahol ezt egyéb nyomós okok parancsolása követelik.

Ezeket a szempontokat tartva szem előtt és hivatali elődömnök leiratában elfoglalt álláspontját magamévá téve arról is értesítem Meltóságodat, hogy a város közönségének a legmesszebb menő erkölcsi, sőt hivatalbeli elődöm által kilátásba helyezett anyagi támogatáson túlmenő államségélyben vagyok hajlandó részesíteni az esetben, ha a város legalább is az 1910 évi 831 számú alatt hozott határozatának megfelelő anyagi áldozatot meghozni hajlandó.

Az állami támogatás mértékére nézve azonban csak akkor fogok állást foglalhatni, ha a város közönségének a kórház létesítése ügyében hozott határozatával együtt az évekkel ezelőtt jóváhagyott építési tervek alapján a változott építkezési viszonyok figyelembevételével új költségvetések terjesztetnének fel.

Végül megemlítem még, hogy azok a gazdasági előnyök, amelyeket Meltóságod a telek jövedelmezőségére nézve felsorol, a város kezelésében is kihasználhatók, sőt a város meglevő szervezetével talán még jobban, mint állami kezelésben s az így elért előnyök a fentartási kiadások apasztásával akkor is az országos közérdeket szolgálják, ha a kórház mint városi intézmény létesülne.

Megköszönve Meltóságodnak az ügy érdekében tanúsított meleg érdeklődését, ezuttal arra is felkérem, hogy a város közönségét az elmondottakban vázolt irányban tájékoztatni, az ügyet továbbra is figyelemmel kísérni sziveskedjék s a kórházkérdés rég húzódo ügyét minden rendelkezésére álló eszközzel megoldáshoz juttatni igyekezzék.

Budapest, 1918 évi július hó 19.

Wekerle.

Amidőn nagyságos polgármester urat és polgármester ur utján a szab. kir. város közönségét Wekerle Sándor belügyminiszter ur öngyméltóságának a városi kórház ügyében hozott ezen döntő elhatározásáról örömdetes szívvvel értesítem, közölni kívánom azt is, hogy a városi kórház építési ügye épen akkor jutott ilyen előre haladó stádiumba, amikor a felséges uralkodó párnak Pozsonyban időzéséről, az ottani királyi látogatási napokról olvastam az emelkedett szellemű közleményeket.

(A királyi pár Szegeden.)

Most már Nagyságod kezébe teszem le ezt az ügyet; számítok arra, hogy a város vezető értelmiségével és a törvényhatósági bizottságon kívül az érdekelt lakosság mindegyik társadalmi osztályával egyetértő tevékenységgel megvalósítani méltóztatik az összes társadalmi osztályok elsőrendű érdekét képező kórház felépítését, annak huzavona nélküli gyors megkezdését és meg fogja találni a módot, hogy amikor évtizedes tervezgetések, tanácskozások és elhatározások után ily nagyszabású intézmény építését megkezdni sikerül, ez a messze időkre kiható szociális alkotás a felséges uralkodópár nevéhez fűzessen, s amikor az épület első téglája elhelyeztetik, ez legyen az a ritka, kivételes alkalom, amikor a királyi párt meghívásunk folytán városunk falai között alattvalói hódolattal üdvözölhetjük.

Meg vagyok győződve arról, hogy városunk minden polgára belátja, hogy a kórháznak felépítése valódi szükséglet és tovább nem halasztható közérdek, mert a közegészségügy oly főfontosságú kérdés, amely a legnagyobb áldozatra érdemes. Kétségtelenül mindenki elősegíteni és ódaadó buzgalommal támogatni fogja a városi hatóságnak oly irányu kezdeményezését is, hogy a mi fejlődő, nagyjövőjű, tősgyökeres magyar városunkat, Szegedet, az Alföld metropolisát és annak derék, munkás népét a felséges uralkodó párnak méltó keretekben mutathassuk be.

Azt hiszem, a későbbi nemzedék előtt is becses emlékü lesz az a ritka kivételes alka-